

hoteli imeti pri sebi. Večkrat so ga izvabili iz njegovega brloga, kakor so navadno rekli, v której družbi so se prav dobro imeli. Ob priliki njegovega 50letnega delovanja so mu nemški učitelji izročili srebrni, iz 75 listov sestavljen hrastov venec (po Behmu lavorikov). Iz bojazljivosti se Diesterweg ni udeležil te slavnosti, ker se je bal, da bi razburjenost ne vplivala preveč na njegovo visoko starost — največ pa zavoljo tega, ker sta mu umrla sin in žena. Vender pa je dočakal tisto redko srečo, da je namreč l. 1864. praznoval svojo zlato poroko. Po smrti njegove soproge mu je izginila popolnoma raz obraza nekdanja živahnost; več ni bil tako vesel, in zapuščale so ga telesne moči. Kmalu se ga loti ista bolezen, katero je imela žena — ter po kratkih in hudih bolečinah zatisne v 7. dan julija 1866. l. za večno svoje oči. Ta vest se je kakor blisk po vsem Berlinu razširila. Pri pogrebu se je pa očitno pokazalo, koliko prijateljev in čestilcev je imel pokojni Diesterweg. — Na grob so mu hvaležni učenci in spošтовatelji pozneje postavili primeren spominek.

Ako tedaj burno življenje teh dveh imenitnih pedagogov — Pestalozzi-ja in Diesterweg-a — nekoliko primerjamo, najdemo pri obeh marsikatero nasprotje; a v delovanji sta gojila oba enaka načela. Pestalozzi je izgubil zgodaj svojega očeta, Diesterweg svojo mater. Prvi se je moral skoro vse življenje z revščino boriti, drugi je pa živel vedno v dobrih denarnih razmerah, in ni nikoli trpel pomanjkanja. Pestalozzi-ja so v delovanji ovirale privatne okoliščine, Diesterweg-a svojeglavni vladni možje. — Diesterweg je dovršeni Pestalozzi. Brez tega bi Diesterweg ne bil nikdar tako uspešno deloval na šolskem literarnem polji. Oba sta ustanovitelja nove šole in sicer Pestalozzi ljudske in Diesterweg učiteljske. Načrt Pestalozzi-jev ljudsko naobraženost izboljšati, je Diesterweg-a napolnil, da je šoli preskrbel najvažnejše, namreč naobražene učitelje. V vzgojevalnih in poučevalnih nazorih vidimo enaka načela; samo da se pri Diesterwegu drugače beró, ter so natančneje izražena, ker je bil ta bolj intelektualno naobražen. Obema veljá za podlogo vsemu začetnemu pouku „nazornost“; oba zahtevata od učitelja psihologičnega znanja; pri obeh je naravni in racijonalni pouk čez vse potreben. Pestalozzi, kakor tudi Diesterweg sta le za formalno naobraženost, za samostalnost in samovladnost.

Končaje svoj govor prav gorko na sree polagam: „Ljubi tovariši in tovarišice, če pogrešate prave ljubavi za svoj stan, kojemu ste se posvetili, čitajte „Pestalozzi-jev životopis“, in ako hočete svoje napake najti v vzgoji in pouku, prebirajte marljivo „Diesterweg-ov Wegweiser“.

D o p i s i.

Iz Sezane, koncem maja. Človek, ki rad bere in išče potrebnega, nadaljnega izobraženja po časopisih, že komaj čaka pismonoše, da pozvé iz lista kaj novega, zanimiviga. Tega sili oko in sree do politike, družega do kmetijstva, tretji čita rad o kupčiji in trgovstvu — sploh vsak hrepení in si zbira v listu takih predalov, iz kojih povzame kaj za svoj stan, stroko, ter položí kot zaklad v torbo.

Tako tudi jaz. »Uč. Tov.« prebiram vselej rad, a zamolčati ne smem, da v slednje izišlej številki me je dopis s Primorskega razburil, ogrel, vznemiril, čitajoč vrstice, ki jih je narekovala neka posebna strast, ki jih je pisalo pero pomakano v žolč togote.

Zato, dovolite mi gosp. urednik prostora v učit. glasilu, da pojasnim in mirnim potom popravim nekoje nedostatnosti gledé vesti o Sezanskem učiteljskem društvu.

Na Primorskem imamo 4 učit. društva. Iz razredbe dopisnikove se kaže, da je najprej zgrabil naše, menda najstarše društvo te dežele. Že v prvej vrsti se je zdelo dopisniku primerno zajeti peska, vreči ga v oči naših vrljih učiteljev Sezanskega okraja.

Gosp. dopisnik! Kdo Vam li je povedal, da je našemu društvu ustanovitelj gosp. A. L.

Štajercem dobro znani Mozirski? Ako to govorite, ste slepi in hočete soditi barve. Vedite, da sta društvo ustanovila gg. Fr. Vodopivec, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Gorici in Jos.

Hrovatin, sedaj nadučitelj v Sežani, katerima imenoma je društvo v svoji knjigi, v kojoj piše o delovanji društva, odločilo poseben prostor z ličnimi črkami ter dodalo jima v slavo in spomin primeren verz. Misel se je dopisniku dalje poredila v stavek, da za časa predsedništva g. A. L. je bilo društvo v krepkih rokah ter da hira, odkar je Moz. vajeti oddal in se odpovedal predsedništvu; nazadnje pa je menda hotel zabeliti svoje slabo skuhano zelje s tem, da je izjavil, da naše društvo vegetuje. Gosp. dopisnik stavi torej vse in največe zaupanje v Mozirskega. No, da ne bi bil gosp. M. v vedi mož na pravem mestu, ne morem oporekati; a svet, nepoznajoč nas, misli si lahko, da edini M. je isti, ki more na svojem namenu nositi breme predsednika. Iz tega morem sklepati, da dopisnik ne pozná razun g. M. nobenega učitelja v našem okraji. — In menda jo pogodim, ako povem, da je gosp. dopisnika vodila misel, da proglašá gosp. M. Noetom, nas pa — potopljenecem. Gosp. dopisnik se močno vara, ki meni, da nimamo nobene sposobne moči, ki bi naše društvo krmila. Onemu gosp. svetujem obiskovati shode našega društva in uveril se bode, da nam je več usposoblencev za take naloge. Razvidim tudi, da kdor k našim skupščinam dohaja, si je v svesti vseh drugačnih pojmov, ko kritikuje — ali vsaj opazuje; in da se bližam popolnosti, bodem naj marljiv ter uporabljám vsako priliko obiskati sotrudnika. Posebne važnosti je pa za človeka, da se giblje v sredi svojih tovarišev, kajti nauki, ki si jih tam prisvoji, donasajo toliko sadu, da le onemu morem popisati, ki jih uživa.

Predno preidem k drugi točki, omenim naj še, da se gosp. A. L. M. ni bil odpovedal predsedništvu; sicer se je pred volitvijo opravičeval, da več noče predsedovati, na kar mu nek društvenik seže v besedo: »Saj še ne veste, ali Vas bomo volili!« Odpovedal bi se bil še le tedaj, ko bi bil voljen; a če mi spemín še ni zamrl — glasoval je za gosp. A. L. en sam iz mej 24 volilcev. Tako je.

Ostane mi še pojasnjevanje o društvenem delovanji. Ne vem že, kako bi začel, ker bojim se, da ne bi mi dopis postal preobširen. Braniti čast učiteljstva v občem, posebno pa ono našega društva, veleva mi gotovo dolžnost društveniška. Če hočem naštevati vse, mi kedo poreče, da hvalisám svoje ognjišče; če ne črhnem besedice, govorilo se bo, da nismo nič delali, da torej tudi nič pokazati ne moremo. Vender želim dopisniku ugovarjati, sicer prav kratko.

G. dopisnik! Oprostite, da Vam toliko autencije kradem! Ko Vam je bil izraz vegetacije na jeziku, ste menda botanizovali. Naše društvo primerjati z rastlino, Vam radi dovoljujemo; toda le zapomniti si morate, da Vašej opazki bi bila bolj pristovala resnična figura, nego ta, da spimo spanje spečega. Saj pravim, Vi tavate po temi! Vam je li kedo pomignil? . . . Pred tremi leti je bil voljen predsednikom našega društva g. Anton Benigar, nadučitelj v Tomaji; svojej nalogi je bil vsestransko kos in ves čas tega delovanja, tako da smo ga v dan 21. t. m. zopet volili enoglasno načelnikom našega društva, kajti vedeli smo, komu moremo izročiti brzdi, svesti si, da ne zgrašimo pota pravega, če hodimo njegove stopinje. In kedo hoče značajnega, vztrajnega, dalječ čislanege in spoštovanega moža grajati, svetu oči vezati, zbrisati njegove zasluge za šolstvo in národ naš? — Ob enem je pa bila pala kapljica žolča tudi na hvalevredni odbor, ki si jako prizadeva v povzdigo in prouspeh šolstva.

Da se bližam koncu, hočem v glavnih potezah narisati še delovanje našega društva v dobi pretečenih 3. let. Te bi bile:

a) Predavanja, v kojih so učitelji predavali in bili strogo kritikovani, da so se mogli poročevalci sami in tovariši mnogo naučiti. Svedočijo nam učitelji o uspehah našega društva, rekoč, da se tolikokrat za šolo prerodé, kolikorokrat slišijo predavati. Eno predavanje ali poročilo bilo je vselej na dnevnem redu.

b) L. 1883., v dan 5. julija imelo je društvo zborovanje v Dutovljah. Bilo je ravno v godovni dan ss. Cirila in Metoda, s kojim dnevom je društvo pokazalo pri sv. maši, da zna in hoče ceniti dvojico slovanskih blagovestnikov. Za imenovano vas se šteje oni dan kot dan probujenja »veče národne zavesti«; občinarji so se onega dne večinoma vzdrževali dela ter prišli kakor ob praznikih spodobno oblečeni k sv. maši. Od tedaj se oni dan v D. slavnostno praznuje.

c) G. slavček, Ant. Benigar, je ustanovil »Kraški kvartet«, ki ima izvrstne moči ter se o produkcijah kažejo kot stari, izvežbani pevci.

d) Pravila društvena so bila zelo potrebne poprave; tudi to se je storilo, da sedaj ustrezajo vsakovršnim zahtevam in potrebam.

d) Občni zbor je lani pretresoval učne načrte jako korenito.

e) Potegovali smo se za naše gmotno in duševno v peticijah; v kratkem se taki dve zopet že odposljeti.

f) Društvo je tudi v gmotnem dajalo podpore.

g) Društvo si je napravilo lepo knjižnico; je ud Slovenske in Hrvatske Maticе, naročnik več pedagogičnih listov, ud Glasbene Maticе in ima vse do zdaj izišle cerkvene in národne vglasbene pesni.

Toliko mi je o delovanji v spominu; prav lahko, da sem kaj pozabil, ker nimam zapisnikov v roki, a tolažim se, da sem vsaj deloma ustregel nalogi. Če bo treba, bom natančneje pozvedel in poročal.

Gosp. dopisnik si bode gotovo nataknil očala in debelo gledal drzneža, ki se postopi vse vrstice kot neistinite smatrati; a še težje mu bode pri srcu prijeto za peró in preklicati svoje besede.

K.

Iz Kranja. Letošnja učiteljska konferencija za okraj Kranjski bode 11. jul. t. l. v Kranji. Mej drugim bodo na vrsti sledeča poročila: 1. Dolžnost šole je, ne le za duševno, ampak tudi telesno vzgojo otrok skrbeti. Poroča g. F. Papa (nemško). 2. Kako učimo otroke misliti. Poroča g. A. Cirman. 3. Domače naloge. Poroča g. F. Luznar.

Iz Ljubljane. Slavno ministerstvo za bogočastje in uk je odredilo, da se imata osnovati početkom prihodnjega šolskega leta na tukajšnjem učiteljski učna tečaja za vzgojevanje učiteljc ročnih del in učiteljic otróčjih vrtov ter je zistemizovalo za prihodnje leto jedno mesto za učiteljico ročnih del in jedno za učiteljico otróčjih vrtov.

— Iz seje deželnega šolskega sveta na Kranjskem. Č. k. deželni šolski svet kranjski imel je dné 7. t. m. redno sejo. Iz zapisnika posnemljemo: Po otvorenji seje poroča zapisnikar o došlih dopisih. Vzame se v znanje ter se preide na dnevni red. — Gledé namesčenja izpraznjene službe šolskega slugе na c. k. državnem gimnaziji v Rudolfovem se sklene dotičen sklep. Gledé poročil vodstev c. k. učiteljsča v Ljubljani zaradi ustanovitve petega razreda na vadnici tega zavoda predloži se na višje mesto primeren predlog. Na naročilo visokega ministerstva za uk in bogočastje se v zadevi preložitve jesenskih počitnic na meseca julij in avgust oddá mnenje. — Pritožba nekega krajnega šolskega sveta proti odloku c. k. glavarstva o razširjenji ljudske šole se kot neutemeljena odbije. Vpeljava poludnevnega pouka na dvorazredni ljudski šoli v Preserjih se dovoli z letom 1885/86. počenši. Gledé razširjenja dvorazrednice v Šiški v trorzrednico se oddá dotično naročilo okrajnemu šolskemu svétu za Ljubljansko okolico. — Prošnja nadučitelja za povračilo preselitvenih stroškov se odbije. — Na predlog okrajnega šolskega sveta v Kranji se mu dá dovoljenje, da nastavi pomožnega učitelja za časa bolezní nekega učitelja na deški šoli v Skofji Loki. — Sklene se ustanoviti jednorazrednico pri Sv. Ani poleg Tržiča in v Bojancih in določijo se dotična učiteljska plačila. — Razširjenje jednorazrednice v Št. Juriji v dvorazrednico se dovoli. — Reši se več prošenj za remuneracijo in za denarno pomoč.

— Nova šolska knjiga. Slavno c. k. naučno ministerstvo je z razpisom od 1. maja t. l., št. 7440, odobrilo J. Šumanovo »Slovensko slovnico za srednje šole«. Ta knjiga sme se odslej rabiti po vseh srednjih šolah, kjer se slovenščina učí s slovenskim učnim jezikom.

— Letošnja učiteljska konferencija za Ljubljano bode 11. jun. t. l. v mestni dvorani po tem-le vzporedu: 1) Poročilo g. c. k. okrajnega nadzornika. 2) Koliko naj se v zdanjih ljudskih šolah poučuje v realijah? Poročata g. J. Travnar in F. Pavlin. 3) Učne knjige za 1885/86. l. 4) Poročilo o okrajni učiteljski knjižnici. 5) Volitev dveh zastopnikov učiteljstva v mestni šolski svét. 6) Volitev stalnega odbora. 7) Posamezni nasvétí.

— O zgrádi novega šolskega poslopja za I. mestno deško ljudsko šolo se je kom. ogled zedinil tako, da izmej več nasvetovanih krajev kot najprivnišega za to šolo mestnemu odboru priporoča posestvo (hišo in vrt) gospé Píkl v Franciškanskih ulicah (za Franciškanskim vrtom). Želimo, da bi iz teh splosnih želj za novo poslopje v tem kraji tudi postala resnica!

— »Glasbena Matica« je ravnokar na svetlo dala II. zvezek »národnih pesni z napevi«, katere je nabral in uredil Janko Žirovnik. Vsebina mu je: 1. Bom šel na planince. 2. Zvedel sem nekaj novega. 3. Vse je veselo. 4. Tam stoji Ljubljanca. 5. Kaj boš za mano hodil. 6. Rasti rožmarin. 7. Ptíčki pejoje. 8. Mal' postojmo. 9. Ko b' sodov ne b'lo. 10. Tam za turškim gričem. 11. Dekle v vrtu zelenem sedí. 12. Solnce že doli gre. 13. Vince lepo barvano. 14. Ribniška. 15. Dekle, kdo bo tebe troštal. 16. Megla v jezeru. 17. Oj ta soldaški boben. 18. Danes je taisti dan. 19. Šel bom v planinco v vas. 20. Po gorah grmí in se bliska. 21. Po vrtu je pohajala. Drugi zvezek teh pesni je izšel kot nadaljevanje prvega, katerega je »Glasbena Matica« ob jednem v drugi izdavi založila. Prepuščaje oceno strokovnjakom ne moremo si kaj, da ne bi teh pesni prav tople priporočali. Vsak pevec, izvežban ali ne, bi moral te pesnice imeti. Izvežbani pevci jih bodo pravilno peli ter s tem národ učili, kako jih ima peti. Poleg tega so vse take, da se ne more nihče nad njimi spodikati.

Če bo pa národ te znal pravilno peti, bodo se mu toliko prikupile, da bode popustil druge pohujšljive in se popolnoma poprijel teh, ki se mu ponujajo v pravilni in dostojni obliki. Uspeh bode torej moralen in muzikalen, ker na razvijanje muzikalnega čuta gotovo bolje vpliva pravilno petje, nego nepravilno vpitje. Cena zvezku je tako nizka, da si pesni lahko omisli tudi najprostejši rokodelcih. Tiskane so pri Milicu s tipami ter imajo prav lično prirodno, žepno obliko. Naročujejo „aj se neposredno pri društvu pod naslovom „Glasbena Matica“ v Ljubljani (Francevo nabrežje štev. 11); zvezek stane 20 kr., s poštnino 22 kr. Za 3 do 10 zvezkov je poštnine 5 kr. Za več od 10 zvezkov pa 10 kr. Dalje je založila „Glasbena Matica“ glasove k Nedvédovi II. maši „K Tebi srca povzdignimo“. Cena 4 glasovom na 32 straneh, v istem formatu kakor partitura, prav lepo litografovanem je 30 kr., s poštnino 35 kr. Pevskim društvom je posebno priporočati, da si glasove naročé, ker 32 strani ne bode nihče pisal za 30 kr. in še papir po vrhu dajal. Pri tej priliki naj bode članom „Glasbene Matice“ še priporočeno, da blagovolijo svojo letnino do konca junija doposlati, da se bode vedelo, koliko iztisov za tekoče leto namenjenih muzikalij bode treba preskrbeti. Mej izdavamí dobé društveniki tudi krasni čveterospev „Njega ni!“ katerega je skladatelj gosp. A. Foerster blagodušno podaril „Glasbeni Matici“.

— † Umrl je 26. preteč. m. g. Marka Bartol, prejšnji učitelj v Oreheku, ki je bil v Ljubljani na odpustu. Naj v miru počiva!

Št. 333.

okr. š. sv.

Razpis učiteljske službe.

Učiteljeva služba na enorazredni šoli v Čemšeni ku z letno plačo 450 gld. in s prostim stanovanjem razpisuje se v definitivno podelenje do

15. dne junija t. l.

C. k. okrajni šolski svet v Kameniku
v 19. dan maja 1885. l.

Št. 522.

okr. š. sv.

Razpis učiteljske službe.

Na enorazredni ljudski šoli v Vrhovcu (Hochenegg) bode se za trdno oddala učiteljeva služba s 450 gld. letne plače in stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje tū sim pošiljajo do

20. dne junija 1885. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji v 19. dan maja 1885. l.

Št. 538.

okr. š. sv.

Razpis učiteljske službe.

Na enorazredni šoli v Morovicu bode se za trdno oddala učiteljeva služba s 450 gld. letne plače in s stanovanjem.

Prosilci naj svoje prošnje tū sim pošiljajo do

20. dne junija 1885. l.

C. k. okrajni šolski svet v Kočevji v 25. dan maja 1885. l.

Listnica upravníštva. Gosp. Št. D. v M. Naročnina je poravnana za vse 1884. l. in za prvo polovico 1885. l.

Odgovorni urednik **Andrej Praprotnik.**

Tiskar in založnik **J. R. Millo.**